

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

KAJ POMENI PREDLOG, DA SE PODPRE REŽIM FRANCA?

(2)

Kaj pa Tito, ki je komunist, kateremu smo že dali posojilo in smo mu verjetno pripravljene še izdatnejše pomagati, ako bi Jugoslavijo napadli kominformski sateliti, argumentirajo nekateri podporniki Francovega režima, in bodo brez dvoma tudi v bodoče skušali ustvariti vtis, da "v principu" ni nobene razlike, kajti če ni Franco z ideološkega stališča na naši strani, je Tito kot komunist še manj. Tako primerjanje je očitno iz trte izvito in ne vzdrži analize v luči ugotovljenih in ugotovljivih dejstev.

Tito je komunist, da, ampak imel je pogum upreti se diktatu iz Moskve, ko se je zahtevalo od njega, da v imenu kominformske "nezmotljivosti" žrtvuje neodvisnost jugoslovanskega ljudstva in dovoli, da bodo kominformski birokratje ukazovali, kako naj jugoslovanski kmet in delavec uredita svojo hišo. Mar se je Franco kdaj postavil po robu Hitlerju in Mussoliniju? Nikoli. Onadva sta ga ustvarila in ostal je lutka v njunih rokah prav do junega pogina, dočim je bil Tito naš najboljši zaveznik na Balkanu skozi vso vojno in je po logiki dogodkov, ki so se razpletli od tedaj, naš logični zaveznik tudi danes, in to ne na skrajni točki Evrope, temveč prav v njenem srcu, kjer bi v slučaju, da bi prišlo do konflikta, tak zaveznik res nekaj pomenil.

Tudi s strogo vojaškega stališča je taka primerjava absurdnost prvega reda. Notorično znano je, kako žalostni soldati so bili falangisti, katere je Franco med drugo svetovno vojno poslal na rusko fronto. Jugoslovanska armada, čije matica je Jugoslovanska osvobodilna vojska, je ne-sporno vrla borbena sila, in da narod v obče stoji za njo, zlasti v krizi, katero je izzvala kominformska nadutost, potrjujejo vsi pošteni opazovalci, med njimi tudi odlična publicista Anne O'Hare McCormick od "New York Timesa", ki gotovo ni zaljubljena v noben komunizem, pa bil ruski, kominformski ali jugoslovanski.

Jasno je kot beli dan, da "realizem," v čigar imenu se skuša uglasiti pot za ohranitev najbolj gnjusnega ostanka fašističnega barbarstva v Evropi, ni noben realizem, temveč politična pustolovščina prvega reda, ki more prijatelj demokracije vsepovsod na svetu navdajati samo z gnjevom in ubanostjo. Če bomo nasledili vsem lopovom in falotom kjerkoli na svetu, samo zato, ker kričijo proti komunizmu in jih pritisnili na svoja prsa kot naše zaveznike in demokrate, potem s tem smešimo same sebe in po nepotrebnem tvegamo prijateljstvo vseh resnično demokratično mislečih ljudi, neglede kje se nahajajo. Mi moramo doumeti in svetu jasno povedati, da ono, proti čemur se borimo v sovjetskem komunizmu, je kulturna in duhovna gniloba, ki se je zajedla v njegovo telo, ne pa proti malemu človeku, ki ne samo v Evropi, temveč tudi v Aziji in drugod, vidi v preureditvi socialnih odnosov, to se pravi, v socializmu, ne po potrebi marksističnega kova, izhod iz svoje mizerije in prihod srečnejših dni za ves človeški rod. Doumeti tudi moramo, da naš ameriški kapitalizem, ki je postal to, kar je, v posebnih razmerah, ki so lastne samo nam Amerikancem, in v čigar okviru je povprečen človek dosegel najvišji življenjski standard, ki ga je svet kdaj poznal, ni izvozno blago, in da ga narodi brez naših izkušenj in prilik ne bi mogli kopirati, tudi ako bi to želeli.

Predsednik Roosevelt je nekoč govoril o potrebi, da se učimo gojiti "znanost človeških odnosov." Na slično noto je udaril predsednik Truman, ko je v svoji poslanici na kongres priporočil "Point 4," namreč, da se zaostalim narodom nudi pomoč, da si bodo mogli sami pomagati. Ista ideja je zapopadana v znanem programu Walterja Reuterja, predsednika unije avtomobilskih delavcev CIO, in šele pred par dnevi je Delavska stranka v Angliji predložila mednarodni plan za vzajemno ekonomsko pomoč.

Vse to so zdrave, pozitivne ideje, v skladu z najboljšimi tradicijami demokracije v obče in torej tudi v skladu z ideali, ki so bili od nekdaj vir moči in rasti ameriške demokracije. Podprtje takega režima, kakršnega predstavljajo Franco, bi bilo slej kot prej udarec v obraz demokraciji, v današnjih razmerah in okoliščinah pa bi bila to tragedija, ki bi utegnila imeti usodne posledice za nas in za svet, ki bi v tem videl znamenje, da je duša ameriške demokracije resno bolna.

ZADRUŽNIKI V STROČJI VASI BODO ODDALI 4 VAGONE ŽITA

Na zadružnem dvorišču v Stročji vasi poje velika mlatilnica. Ni tuj izdelek, temveč domač iz Zemuna. Ječmen mlatijo. Zadružnega so omlatili v dveh dneh, zdaj pritiskajo k mlatilnici še vozovi privatnih kmetov. Taka sodobna mlatilnica opravi svoje delo odlično. Ječmen se v treh vrstah vsiplje v vreče in je lepo sortiran. Pa kako hitro dela ta tekleni zmaj! V enem dnevu omlati 15 ton žita! Mlatilnici strežejo požrtvovalni zadružniki, ki so od ranega jutra do trde noči vpreženi v delo.

Martin Sitar, zadružni Liziška škrlac in Golobovka so neugnani v žetvi in mlatvi. Kdo naj dela, premalo je ljudi v zadruzi, posebno še sedaj ob žetvi, ko jih delo najbolj duši. Pa ženske bolj pritisnejo, da bo vse delo vendarle opravljeno pravočasno. Najvažnejša pa je žetev, to je njihov kruh. Slove kot najboljše zadruge v ljutomerskem okraju, zato pa tudi nočejo zaostajati za drugimi.

Ječmen je spravljen, žanji in žanjice so se pognali na žetev pšenice. Snopovcezniki in drugi žetveni stroji so se zagrizli v pšenična polja, kjer pa je žito močno poležano, bodo opravili delo s kosami.

Od Stročje vasi, doli do Pristave in Razkrižja pa tja do reke Mure se vlečejo ogromna žitna polja pšenice, rži in soržice. Zlato pšenično klasje se ziblje v vroč poletni dan.

Z brigadirsko Kristino križariva po tem nepreglednem polju zoreče pšenice. Ves dan bi hodil, če bi hotel obhoditi vsa žitna polja.

"Krasno latovje ima," pravi Kristina, "pšenica je zrela za žetev."

"Pšenice imamo posejane na 67 hektarjih njiv," mi gredoč razklada mlada brigadirka, "pri-delek pa ne bo bogat, kakor smo pričakovali, ker je suša hudo škodovala. Belih žit bomo oddali štiri vagona, seveda največ pšenice. Če bi bilo več moče, bi bil prav lep hektarski donos, saj smo dobro pognojili in obdelali. Jeseni z apnenim dušikom, spomladi pa smo prebrnali in ponekod vrgli še čilski soliter. Računamo, da bo hektarski donos okrog 15 šcentov." Tako je tudi s krompirjem. Posadili so ga 26 hektarov, 16 vagonov ga bodo oddali državi. Pa bi napolnili še več vagonov, če bi suša ne uničevala pridelka.

Po zorečem polju grečueš delovne desetine. Kreft Ivana je starejša zadružnica in v pridnem delu daje drugim zgled. Z Jelico Severjevo in Julko Puconja delajo v "stročki" brigadi. Tekmujejo z ostalimi brigadami v vseh delih. Pri okopavanju krompirja so tako hitele, da si še male južine niso privošile, samo da bi zmagale nad brigadami Pristave in Podgradja. Pa so res zmagale, saj je ena zadružnica opravila po 3 delovne norme dnevno! Tako ublažujejo s tekmovalnim pomankanjem delovne sile in skrbijo, da ne zastaja delo. Kosajo se pa še prav posebno v tem, katera brigada bo pridelala lepši krompir ali žito in kje ga bo več; eden ali dve ostale pridelke. Teden najbolj pridnih zadružnikov je Franc Škrbec. Odlikuje ga visoka zadružna zaveza in vsi zadružniki ga spoštujejo.

Zadruga v Stročji vasi ima velike načrte za nadaljnji razvoj. Pomnožili bodo živino in povečali svinjerejo. V ta namen bodo zgradili nove svinjake za 250 svinj. Hudo pa se borijo za gradbeni material. Cement se težko dobi, lesa in opeke tudi primanjkuje, zato je težko uresničevati načrte.

Po planu morajo oddati letos 120 svinj iz lastne vzreje, dobavljenih mršavcev od živinoprometa pa morajo zrediti 80.

V LJUBLJANI SO 303 SKUPINE LJUDSKIH INŠPEKTORJEV

Uspešen razvoj Ljudske inšpekcije v Ljubljani dokazuje, kako veliko in pomembno vlogo igra Ljudska inšpekcija, ta demokratska ustanova za vključevanje najširših množic v kontrolo nad upravljanjem državnih organov, za odpravljanje napak in pomanjklivosti. Delo terenskih skupin ljudskih inšpektorjev se je zelo izboljšalo, pri čemer imajo veliko zaslug tudi rajonske komisije, ki so delale v tesni povezavi s terenom. Da so to svojo vlogo laže izpolnjevale, so bile rajonske komisije močno izpopolnjene. Kolikor so skupine na terenih postale žive in jih čutimo pri vsakem delu, tako peša delo ljudskih inšpektorjev v sindikalnih podružnicah, kjer se v večini primerov ljudski inšpektorji še niso seznanili s svojimi nalogami, ki jih imajo v podjetju ali tovarni. Sedem tečajev, ki jih je organizirala mestna komisija za Ljudsko inšpekcijo, je to napako znatno odpravilo. Tečaje, ki so bili prirejani za terenske in sindikalne inšpektorje, je obiskovalo 85% vseh članov.

Kako je rasla in se razvijala Ljudska inšpekcija po rajonih v Ljubljani, nam povedo naslednje številke: v I. rajonu je bilo konec preteklega leta po terenskih frontnih organizacijah 23 skupin s 153 člani. Po sindikalnih podružnicah pa je bilo 60 skupin s 290 člani. Danes pa dela v 25 skupinah na terenih 162 članov, pri sindikalnih podružnicah pa se je število skupin dvignilo na 61. Terenske in sindikalne skupine so izvršile skupno 124 pregledov.

V II. rajonu so imeli konec preteklega leta izvoljene vse skupine ljudskih inšpektorjev, to je na vseh 32 terenih s skupno 156 inšpektorji. Med tekmovalnjem, ki je trajalo od 15. decembra lani do 15. aprila letos, so se skupine razširile tako, da imajo sedaj 177 ljudskih inšpektorjev. Terenske skupine so izvršile 79 pregledov. Po sindikalnih podružnicah se je število skupin od 50 z 238 člani dvignilo na 61 s 309 člani. Te skupine so izvršile 49 pregledov.

V III. rajonu so imeli že lani izvoljene vse skupine po terenih. V 21 skupinah je bilo 70 članov, letos pa jih je 102. Vse terenske skupine so izvršile 190 pregledov. Po sindikalnih podružnicah je bilo lani 113 ljudskih inšpektorjev v 27 skupinah. Sedaj je 28 skupin in 119 inšpektorjev, ki so napravili 49 pregledov.

Tudi v IV. rajonu imajo po terenih izvoljene vse skupine ljudskih inšpektorjev (25 skupin s 149 člani), ki so izvršile 134 pregledov. Uspešno delajo tudi ljudski inšpektorji v sindikalnih podružnicah, ki so vključeni v 50 skupinah.

Ti podatki nam kažejo, da se Ljudska inšpekcija razvija v čedalje boljše orodje v rokah ljudskih množic. Kažejo nam pa tudi, kako se pri nas v praksi izvaja načelo vključevanja čim širših ljudskih množic v neposredno upravljanje države in gospodarstva.

ciplinirano. Letošnje mesečne plane za oddajo goveje živine so izpolnili povprečno s 120%.

Zadružniki napenjajo vse sile, da bi v čim večji meri dvignili proizvodnjo. Za mehanizacijo kmetijstva so kupili več kmetijskih strojev, med drugim sejalni stroj, selektor, več kosilnic, luščilec koruze, (ki v enem dnevu zroba en vagon koruze) in druge. Nabavili so slamoreznico na motorni pogon, še posebej pa so ponosni na snopovceznik. Do 5 ha dnevno podere žita. V kratkem bodo dobili tudi traktor, ki so si ga zmeraj želeli.

(Po "Slovenskem poročevalcu")

Potek 14. redne konvencije S. N. P. Jednote v Detroitu

(Nadaljevanje s 1. strani)

ugodnosti in privlačnosti tega mesta.

Medtem, ko se odbor za pravi la nahaja na svoji seji, naproša konvenčni predsednik odbor za resolucije, da poroča. Joseph Skuk prečita resolucijo, nanašajočo se na uposlence v glavnem uradu in o pokojninskem skladu. Resolucija naglašja, da naj izvršni odsek Jednote sestavi primeren načrt za pokojninsko podporo in ga predloži skupni seji glavnega odbora. V razpravo o tej resoluciji je poseglo veliko delegatov. Konečno je bil stavljen predlog, da se s to resolucijo počaka toliko časa, da konvencija ne izve, kaj se je določilo glede "starih" članov, itd. Tako je bila ta resolucija vrnjena odboru, kateri ima pripravljeno tudi resolucijo o "starih" članih.

Sestra Vasil v imenu odbora za resolucije predloži resolucijo, nanašajočo se na ženske uposlenke v glavnem uradu. O tej resoluciji je bilo že preje poročano, toda je prišla zopet na površje, ker je bilo nekaj vprašanj o njej, a se je izkazalo, da je bila primerno sestavljena kot je bila prečitana prejšnji dan.

Resolucijo "Odnosaji z našo rojstno domovino" je predložil Milan Medvešek. Sprejeta je bila z ogromno večino.

Konvencija razmotrivala o "starih" članih

Resolucijski odbor je soglasno sklenil, da se še danes predloži resolucijo o "starih" članih, to morejo plačevati svojega asessmenta. Že več let Jednota skuša, da se tiste člane, kateri sami ne skrbijo za take člane, da jih obdrži. To je bila menda najvažnejša resolucija in članstvo je že v naprej porabilo veliko prostora v svrhu "razprave" teh članov v Prosveti. Tudi delegacija se je zavedala, da bo s razpravo o njej porabljenega veliko časa na konvenciji, zato je takoj v začetku določila, da se naj razprava ne več kot 40 minut, ampak ta predlog ni prodril. Konvencija je pač smatrala, da je treba zadevo temeljito preštudirati.

Nezadostna sredstva onemogočajo več podpore

Odbor za resolucije je smatral, da v danih razmerah, pri najboljši volji nam ni mogoče ukreniti kaj boljšega kot to, kar prakticiramo pri Jednoti v prid starih članov že nekaj let, ker nimamo nikakega posebnega sklada za to. V razpravo je poseglo veliko delegatov. Ponovno in ponovno se je povdarjalo, da da za nič se vedno nič dobi. Ko bi bila delegacija pripravljena sprejeti predlog za zvišanje asessmenta, oziroma da bi se prispevalo v tak sklad za stare člane, bi bilo možno kaj drugega ukreniti. Tega se ni skušalo storiti, ker bi bili mlajši člani proti temu. Za resolucijo, ki je bila v bistvu enaka oni, ki je bila sprejeta po 13. redni konvenciji, z ednim dodatkom, da se v vsakem slučaju za take prošnje pri društvu glasuje tajno, je glasovalo 195 delegatov.

Kakor je bilo poročano po Antonu Trojarju, ki je sestavljal tabelo v glavnem uradu o starih članih, za katere Jednota že sedaj plačuje nad \$1,500 mesečno, je jasno razvidno, da se sklad hitro črpa ter se je v zadnjih 3 letih izplačalo nad \$40,000. Jednota plačuje za 704 članov.

Glavni odbor poverjen predelati gl. urad

Pri resoluciji o glavnem stanu jednote je nastala tudi vroča debata. Že na 13. redni konvenciji je to bil trd oreh. Tedaj je bilo sprejeto, da če se namerava zidati novo poslopje za glavni urad, se mora dati članstvu na referendum, kajti ohajska in pennsylvanska delegacija je mo-

čno zagovarjala stališče, da bi se moralo glavni stan Jednote premestiti v Cleveland. Ker se ni medtem ničesar storilo, je to vprašanje zopet prišlo na dnevni red.

Resolucija predvideva, da v očiščen današnjih razmer se počaka z novo gradnjo. Glavnemu odboru se naroča, da medtem predela prostore v sedanjem poslopiju, da bodo boljše odgovarjali potrebam. Gl. tajnik Fred A. Vider zelo ugovarja, da je težko točno pogojevati v pretesnih prostorih. Clevelandska delegacija pa vztraja pri svoji trditvi, da če se gradi, naj se vse poslovanje premesti v Cleveland. Resolucija odbora je konečno bila sprejeta z 161 glasovi proti 89.

ŽETEV JE V POLNEM TEKU

Kranj, 5. julija — Žetev v kranjskem okraju se je začela že pred dnevi. Najprej so začeli žeti zadružniki "Sorskega polja" v Žabnici, ki so kaj kmalu opravili z ječmenom, zdaj pa še z ržo in pšenico. Donos ozirom žit bo letos mnogo večji od prejšnjih let, dočim so jara žita precej izgubila zaradi suše. Tudi zadružniki iz Dupelj in Naklega so zadovoljni z žitno letino. Žanjejo tudi drugod, a posebno bogat je plod okoli Cerklj, le žal, da je en del uničila nenadna toča v začetku poletja. V višjih predelih nad Cerkljami so prav tako že začeli z žetvijo. Dela povsod hitro napredujejo. Mnogokje, posebno v KDZ so začeli tudi že z mlačvijo. T.

Poljčane, 5. julija — Izredna vročina je močno vplivala, da je žito začelo predčasno dozorevati, ječmen je v vseh nižinskih krajih že požet. Zadnje dni preteklega tedna se je pričela žetev rži, v tem tednu pa tudi žetev pšenice, zlasti v okolici Poljčan, Slovenskih Konjic in Oplotnice ter ostalih ravninskih predelih. Na splošno lahko ugotovimo, predvsem pri pšenici, da je dozorela le do 14 dni prej kakor druga leta. Žita kažejo zelo dobro v vseh krajih, in ni bilo razen nekaj manjših primerov, nikjer kakšne večje škode. Lepo pokonci stoječa pšenica zelo olajšuje delo žanjic. Na splošno se lahko trdi, da bo letošnji pridelek žita precej dober ter bodo kmetje svoje obveznosti v žitu napram skupnosti lahko izvršili, seveda, če je bila odmera pravilna. V. V.

V SEZONI SONČNICE

Sončnice ali sončne rože se razcveto, ko poletna vročina doseže najvišjo točko. To je navadno proti koncu julija in v avgustu. Sončnice, ki jih vidimo tu in tam po poljih in vrtovih in ki se v angleščini imenujejo sunflowers, v jeziku botanikov pa helianthus, so doma v tropski Ameriki, od koder so se v teku stoletij razširile širom sveta.

Zanimivo pri teh cvetlicah je, da svoje velike cvete obračaja za soncem. Od tega svojstva so najbrž dobile svoje ime, ali pa zaradi tega, ker veliki rumeni cveti nekako sliči soncu.

V nekaterih deželah imajo te udomačene sončnice važen gospodarski pomen. V Rusiji, na primer, se seme sončnice primešava žitu in melje za krušno moko. V Jugoslaviji, kjer primanjkuje maščob, se pospešuje gojitev sončnic zaradi dobrega jedilnega olja, ki se pridobiva iz sončničnega semena. Seme sončnice vsebuje mnogo olja in ga ljubijo mnogi ptiči, kakor tudi domača perutnina. Sončnice uspevajo skoro povsod in se primerno razmeram razvijajo. V dobri in gnojni zemlji ter pri obilici moče in sončnega sija dosežejo včasih višino 15 do 20 čevljev.

—NOVA DOBA

Zgradba metalurškega instituta

1. julija so na Marmontovi ulici v Ljubljani odprli Metalurški institut. Naša dolgoletna metalurška tradicija bo s tem doživela nov uspeh, naša visoka šola pa bo dobila znanstveno ustanovo, ob kateri bo naša rudarska in metalurška prizadevnost prinesla novih sadov našim znanosti in našemu gospodarstvu.

V novi stavbi bodo poleg šole velike industrijske dvorane z napravami za pripravo in topjenje rud. V talilnih pečeh bo mogoče pripravljati različne vrste jekla in drugih zlitin. V institutu bodo lahko vse zlitine mehansko obdelovali s kovanjem, valjanjem in vlačanjem. Poseben oddelek se bo ukvarjal s termično obdelavo kovinskih tvoriv. Poleg glavnih dvoran bo imel institut tudi popolne laboratorije in delavnice za mehansko, kemijsko in fizikalno preiskavo novih zlitin. Zraven operativne zgradbe instituta so veliki šolski prostori.

Novi Metalurški institut je kot pedagoška ustanova določen za vse republike naše države, ker nikjer v državi ni zbrana tako pisana metalurška pro- izvodnja kakor v Sloveniji. V Idriji je rudnik živega srebra, v Celju je cinkarna, v Strnišču v aluminij, v Mežici svinca, na Jesenicah, v Guštanju in Štolah so jeklarne, v Rušah pa imajo elektrometalurgijo. Razen tega je pri nas stara me-

talurška tradicija. Zato se je vlada odločila postaviti zgradbo, ki bo ustrezala vlogi instituta in jo opremiti z vsemi sodobnimi pripomočki.

Pred vojno so se morali naši metalurgi šolati v Avstriji, Nemčiji in na Češkem. Denar za to pa so zmogli samo redki. Razen tega so bile metalurške pozicije pri nas v rokah inozemcev, ki niso želeli, da bi v tej stroki uspeli domačini. Pod njihovim vplivom je imela takratna vlada neprijazen odnos do te ustanove. Ob osvoboditvi smo imeli v vsej državi komaj kakih 35 metalurgov-inženirjev, nekaj manj kakor je bilo metalurških obratov. Mogočen razvoj naše črne in barvaste metalurgije terja danes veliko raziskovalnega dela. Obsežen institut pa nam je potreben tudi zaradi problematike naše pisane rudarske in metalurške proizvodnje, saj imamo doma vse kovine in železno rudo. Velike so naše planske naloge na področju metalurgije, naši stari obratniki pa so zaostali v razvoju. Ob teh razlogih je zvezno ministrstvo sprejelo načrt univ. prof. inž. Rekarja. Nimamo dovolj inženirjev za obrate, kaj šele za raziskavanja. V naši industriji ne moremo ustvariti trdnih raziskovalnih institutov brez krepkega osrednjega instituta, ki lahko visokošolskemu študiju pridruži prakso, rešuje operativne naloge in izvršuje od opera-

tive zahtevane raziskave. Institut bo študentom v veliko pomoč, saj bodo že med študijem spoznali praktično delo, po končanem študiju pa bodo prišli v obrate zreplejši, kakor prihajajo z drugih visokih šol, kjer obvladajo samo teorijo.

Zato je bil za Metalurški institut zgrajen najprej operativni del zgradbe, medtem ko je šolski še v gradnji in bo prihodno zimo izročen svojemu namenu.

Tudi Metalurški institut je zadela gospodarska blokada Kominforma. Potrebno je bilo znova naročiti v inozemstvu naprave in aparate. Dober znanstveni institut ni mogoče opremiti brez aparatov iz inozemstva. Zato v institutu danes še manjkajo številni aparati. Je pa težnja tudi na tem področju, da izdelamo čim več aparatov in strojev doma in da si pomagamo z opremo, ki prihaja z reparacijskimi dobavami. Čeprav po opremiti institut še ne ustreza vsem, vendar ima vse tiste stroje in aparate, ki so potrebni, da lahko opravlja pedagoško delo. Institut bo do konca leta lahko izvršil tudi svojih 24 raziskovalnih nalog, ki so mu jih za letošnje določila razna ministrstva, v glavnem ministrstvo za težko industrijo. Med nalogami je treba omeniti vprašanje uporabnosti našega domačega koksa v zvezi z našimi rudami, izdelava raznih vrst jekla in pridobivanje dragocenih kovin iz domačih virov. Institut je pogodbeno vezan s svojim operativnim delom na ministrstvo za težko industrijo, čeprav je v sklopu Tehniške visoke šole, oziroma ministrstva za znanost in kulturo LRS.

V ITALIJI JE VEDNO MANJ VISOKOŠOLCEV

Eden najboljših dokazov o težkem gospodarskem stanju, ki ga danes preživlja Italija, je statistika o vpisovanju mladine v visoke šole. Ta statistika kaže, da je vpis v visoke šole v zadnjih štirih letih nazadovol za 12%. V zadnjem šolskem letu je bil obisk raznih fakultet v Italiji naslednji: medicina in kirurgija — 31.322 (od tega ženske 2785), gospodarstvo in trgovina 24.308 (ženske 3759), pravo 24.300 (ženske 2746), matematika, fizika in naravoslovje 21.091 (ž. 7989), književnost in filozofija 14.820 (ž. 10.441), inženirija 14.084 (ž. 124), farmacija 12.819 (ž. 7588), agronomija 2.872 (ž. 86), arhitektura 2.250 (ž. 409), veterina 2.113 (ž. 10), pomorstvo 904 (ž. 2), politične vede 571 (ž. 61), industrijska kemija 346 (ž. 12), statistika in demografija 184 (ž. 18).

SOVJETSKA ZVEZA PRODAJA SVOJE DIAMANTE

V Antverpnu v Belgiji se že več mesecev pojavljajo na trgu diamanti, ki jih prodajajo sovjetski zastopniki. V 18 mesecih, kolikor časa že traja ta prodaja diamantov, ki so del narodnega premoženja Sovjetske zveze, so jih prodali za približno 50 milijonov belgijskih frankov.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

TERITORIJ GUAM

V obeh zbornicah zveznega kongresa je bila nedavno sprejeta postava, ki določa, da postane otok Guam v Pacifiku teritorij Zedinjenih držav in obočani ameriški državljani. Postavo je predsednik podpisal. Dosedaj je bil otok samo posest Zedinjenih držav in je bil v upravi mornariškega departamenta. Kot teritorij bo Guam imel svojo lastno notranjo upravo, potom izvoljene legislature in civilnih sodišč. Le governor bo nastavljen od predsednika Zedinjenih držav.

Otok Guam je naša republika dobila po špansko-ameriški vojni leta 1898 od Španije. Istočasno je dobila tudi Puerto Rico in Filipine. Kot znano, je bila Filipinom že dana neodvisnost. Guam je otok, ki meri le 206 kvadratnih milj in šteje okrog 25.000 prebivalcev. Prebivalci Čamori (Chamorros) so mešanica ras, med katerimi prevladuje malajska. Domačini govorijo čamorsko, špansko in angleško; uradni jezik je angleški. Guamčani se ne zavzemajo za neodvisnost, niti da bi dobili stalščice zvezne države, ker je otok prejemahen, toda želijo ostati pod protekcijo Zedinjenih držav, le da je notranja uprava v njihovi rokah. Zvezni kongres je njihovi želji ugodil.

—NOVA DOBA

Društveni koledar

SEPTEMBRA

2. septembra, sobota — Plesna veselica društva "Napredni Slovenci" št. 5 SDZ v SND, na St. Clair Ave.

3. septembra, nedelja — Piknik Farnskega odbora SNPJ.

3. septembra, nedelja — Piknik Kluba društev AJC na lastnih prostorih na Recher Ave.

17. septembra, nedelja — 40-letnica društva Brooklyn št. 135 SNPJ v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

17. septembra, nedelja — Proslava 25-letnice in razvitje nove zastave društva Danica št. 34 SDZ v SDD na Prince Ave.

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka

1146 East 61st St. - Henderson 1-2730

24. septembra, nedelja — Skupni koncert petih pevskih zborov pod vodstvom pevovodja F. Vauterja v SND, St. Clair Ave.

OKTOBRA

1. oktobra, nedelja — Ples društva "Washington" št. 32 SZS v SDD, Waterloo Rd.

1. oktobra, nedelja — Vinska trgatev v Domu zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

1. oktobra, nedelja — Jesenski koncert pev. zbora "Zvon" v SND, E. 80 St.

1. oktobra, nedelja — Igra in ples Gospodinjkega odseka v AJC, Recher Ave.

7. oktobra, sobota — Proslava 39. obletnice društva "Slov. dom" št. 6 SDD v AJC, Recher Ave.

8. oktobra, nedelja — Ples društva Združene Slovence št. 23 SDZ v SDD, Waterloo Rd.

8. oktobra, nedelja — Vinska trgatev Slov. nar. doma na Stanley Ave., Maple Heights, O.

15. oktobra, nedelja — Ples družnice št. 41 SZS v SDD, Waterloo Rd.

15. oktobra, nedelja — Maške-radna veselica krožka št. 3 Prog. Slov. v AJC, Recher Ave.

22. oktobra, nedelja — Predstava dram. zbora "Anton Verovšek" v SDD, Waterloo Rd.

29. oktobra, nedelja — Prireditel krožka št. 1 Prog. Slov. v SDD, Waterloo Rd.

29. oktobra, nedelja — Jesenski koncert zbora "Planina" v SND, Stanley Ave., Maple Heights, O.

NOVEMBRA

4. novembra, sobota — Plesna veselica društva Nanos št. 264 SNPJ v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

5. novembra, nedelja — Prireditel društva "Strugglers" SNPJ v SDD, Waterloo Rd.

5. novembra, nedelja — Opero "La Traviata" pod Glasbena Matica v SND, St. Clair Ave. ob 3:30 pop.

11. novembra, sobota — Plesna veselica društva Brooklynski Slovenci št. 48 SDZ v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

12. novembra, nedelja — Prireditel društva V boj SNPJ v SDD, Waterloo Rd.

19. novembra, nedelja — Koncert zbora "Jadran" v SDD, Waterloo Rd.

23. novembra — Zahvalni dan Koncert zbora "Zarja" v dvorani SND, St. Clair Ave.

26. novembra, nedelja — Ples društva Collinwood Hive TM v SDD, Waterloo Rd.

DECEMBRA

3. decembra, nedelja — Ples

društva Združeni bratje SNPJ v SDD, Waterloo Rd.

3. decembra, nedelja — Koncert zbora "Slovan" v AJC, Recher Ave.

10. decembra, nedelja — Koncert Mlad. pev. zbora v SDD, Waterloo Rd.

17. decembra, nedelja — Ples dr. Waterloo Camp WOW v SDD, Waterloo Rd.

31. decembra, nedelja — Silvestrov ples zbora Jadran v SDD, Waterloo Rd.

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVENUE

Pokličite:

ENdicott 1-0718

Summer-Fall-
Winter-Spring-
TONIC!

Take a good look at the label on this bottle. It offers a wonderful cure for headaches, worry and insomnia.

For this is a U.S. Savings Bond, guaranteed to pay you back \$4 for every \$3 you invest, after ten years. And the more of this sweet-tasting medicine you take, the healthier will be your income—the happier your outcome—in the near future.

So invest regularly every payday—summer, fall, winter, spring—in U.S. Savings Bonds. Join the Payroll Savings Plan where you work, or the Bond-A-Month plan where you bank. Remember...

Savings Bonds are the tonic that makes futures glow!

Automatic saving is
sure saving—
U.S. SAVINGS BONDS
ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

CLEVELAND, OHIO

R. W. RENTON & CO.
877 ADDISON RD., EX 1-3470

Imamo vsakovrstno opremo in potrebščine za čiščenje in poliranje kovine. V te prostore smo se preselili pred nedavnim ter se priporočamo.

CARLSON'S TEXACO SERVICE
17960 LAKE SHORE BLVD.

Marfak lubrikacija, popraviljanje zavor in "clutch," itd. Vse delo jamčeno.

Johnny & Pat's Service Station

Texaco in Firestone produkti

EAST 61st STREET in SUPERIOR AVE., EN 1-9563

Popravljamo ogrodje in fenderje ter barvamo avte vseh izdelkov.

WEALTHY'S BEAUTY SALON

Popolna posluga v lepoticju

Naša posebnost so "permanent waves"

Odperto v torek in petek zvečer—zaprto celi dan v sredo
778 EAST 200th ST., IV 1-2624 na domu: IV 1-0628

EUCLID, OHIO

NAJBOLJŠE PEČIVO

keke, kruh, paje, in sploh vsakovrstno pecivo boste dobili v naši moderno opremljeni pekariji.

Vse je okusno — cene zmerne. Zadovoljni boste.

HOLLOWELLS HOME BAKERY

824 EAST 200th STREET, EUCLID, OHIO

ELYRIA, OHIO

JEANCOLA COAL CO.

1783 ELYRIA AVE., LORAIN, OHIO — TEL. 2101

Najboljše vrste premog dobite pri nas po zmernih cenah. Dostavimo na dom kjerkoli v okraju Loraina in Cuyahoga.

Preživov Voranc:

LEVI DEVZEJ

(Nadaljevanje)

Tega jim ni bilo treba dvakrat reči. Mati, ki je šla z njimi do doma, je seveda znala prepričati, da otroci niso bili tepeni. Zato so otroci našo mater silno vzljubili in ji rekli: "Teta." Mi domači otroci smo sčasoma postajali ljubosumni, ker jih je imela rajši kakor nas. Nekoč smo ji to tudi vrgli v lice. Ta-

krat se je razžalostila, čez nekaj časa pa je rekla:

"Sosedovi otroci so siroteji, ker nimajo matere."

To je bilo opravičilo za njeno veliko ljubezen.

Pred odhodom je mati otroke zmerom zopet obdarovala. Če ni bilo drugega, je bil dober domač kruh, navadno pa je prišlo na vrsto še kako sadje, suho ali presno ali pa še kaj boljšega.

Kadar so sosedovi prihajali k nam goli in bosi, jih je tudi nekako oblekla v primerne stare cape, zakaj tudi pri nas za obleko ni bilo predobro.

Včasih je potem, ko je vsak otrok držal v rokah kos kruha, odrezala še en posebno velik kos, ga izročila najstarejšemu otroku in rekla:

"Na, to je pa za vašo mater, da ne bo huda."

Potem je odrezala še nekoliko manjši kos, ga izročila Naniki in ji rekla:

"Na, to je pa za vašo babico, ki nima zob."

"Pri sosedu so namreč tudi imeli babico, ki je bila še veliko

starejša kakor naša in je vedno ležala v dimnici na kupu slame.

Pri teh delitvah, posebno kadar so bili na vrsti orehi in drugo sadje, je natlačila otrokom vse žepce, kolikor so jih imeli. Starejši otroci so se takrat navadno mnogo bolje odrezali, ker so imeli večje žepce v svojih oblekah. Včasih pa so nosili tudi jopiče svojega očeta, v katerih so bili žepi skoraj brez dna.

Nekoč je bil mali Nacej v jopiču, ki mu je bil mnogo prevelik. Mati mu je napolnila desni žep do vrha z orehi in suhimi češpljami. Levega žepa pa ni takoj zagledala, ker je bil pod veliko zaplato.

Tedaj je Nacej pokazal na le-

vi žep in zaklical s kislim obrazom in glasom, ki je šel na jok:

"Teta, tu je še en devzej!"

Materin obraz je pokrnil blazen smehljaj, nato je Naceju napolnila še ta žep s suhim sadjem.

Drug za drugim so se otrocički pobirali iz dimnice. Zunaj se je navadno že delal mrak. Visok sneg je bil podoben kameniti odeji, ki ni imela ne konec ne kraja. Kmalu so se sosedovi otroci pogreznil v globoko gaz, ki je vodila čez polje. Nobenega glasu ni bilo slišati od njih. Zda so bile pike še temnejše kakor takrat, ko so prihajale k nam.

(Konec)

ANTON INGOLIČ:

IVAN IVANOVIČ
SEMJONOV

NOVELE

(Nadaljevanje)

V ozkem prostoru pod nizko streho sem v trdi temi ostal sam z neznancem, o katerem sem vedel, da je Rus, davkar, vojak in da zna streljati. Videl nisem ničesar. Tipajoč z mokrimi rokami okoli sebe sem dogajal, da se nahajam v polkrožni jami in da nizka pločevinasta streha sega le pedenč nad zemljo. Sele čez čas sem tudi z očmi razločil ozko podolgovato lino pred seboj, skozi njo naj tedaj motrim na ovire iz bodeče žice. Pred seboj seveda nisem razločil ničesar. Tudi čul nisem ničesar, niti vojaka, ki je zaprl za seboj vrata, samo dež je monotonno trkal na streho in padal na polje naokoli. Moj tovariš je otipal pri vratih štor in se spustil nanj.

Bilo mi je neprijetno, mučno in zoprno zaradi vsega. Tudi zaradi neznanca, ki je največ molčal, čeprav sem nekajkrat začel pogovor o naši pravkar izgubljeni vojni, o okupatorskih vojakihi, o položaju na vzhodni fronti. Menjajoč temo pogovora pridem slednjič na rusko književnost. "Ali radi čitate Puškinove pesmi?" vprašam.

"Ne čitam jih več!" se je oglašil trd, kočen odgovor.

"Ne čitate jih več?" sem presenečen vzkliknil.

Postal mi je žal, da sem začel z nekulturnim davkarjem, ruskim emigrantom, takšen pogovor.

"Ne čitam ga več," je čez čas Rus nadaljeval, "ker ga znam na pamet."

Zdaj sem se začudil še bolj. Poltiho sem začel deklamirati Tatjanino pismo Onjeginu, ki sem se ga bil naučil v srednji šoli. Stih sem izgovarjal počasi in oprezno. Emigrant mi je tu in tam popravil besedo, ko se mi je pa začelo bolj in bolj zatikati, je nadaljeval sam. Sprva je govoril prav tiho in počasi kakor jaz, kmalu pa je vstal in govoril s toplim prizvokom. Od Pisma je prešel na druge dele romana. Najprej mi je v kratkih besedah v srbsčini razložil vsebino in opisal lepoto dotičnega mesta, potem pa z občutkom deklamiral petdeset, šestdeset verzov.

V blag spomin

ob šesti obletnici odkar je umrl
naš ljubljeni sin in brat

JACK
ZAGARZatisnil je svoje mile oči
dne 27. avgusta 1944

Kako pozabit to gomilo,
kjer Tvoje zlato spi srce,
ki nam je vedno vdano bilo
ves čas do zadnjega je dne.

Žalujoči starši,
brat in sestra

Cleveland, Ohio,
dne 28. avgusta 1950

In spet sem poslušal dolge odlomke Čehovljevih novel in posamezne močne prizore iz njegovih dram. Potem sva prešla na Gogolja, odkrival mi je lepoto njegovih del, ki jih dotlej nisem poznal dovolj dobro ali pa sploh ne. Slednjič sva prišla na pogovor o Dostojevskem, ki je bil zanj največji ruski in svetovni pisatelj. Čas je hitro mineval. Ko sem pogledal na uro, je bilo deset minut čez enajsto. Naglo sem zbudil vojaka.

"Tako, tako, drugič me pustita še dalje spati. Hudič naj vzame vse skupaj. Bil sem na Poljskem in Francoskem, a tako dobro in toliko nismo nikjer jedli in pili kakor tu v Srbiji. Toda ti preklesti patriziani! Clovek ni varen niti sekunde in to je najhuje, ko ne veš, od kod bo prifrčala krogla. Vaš narod je gad. Smeje se, ponuja ti vina in žganja, za hrbotom pa drži nož in samo čaka, da ti ga zasaadi med rebra. No, pa tudi to bomo uredili, kakor smo na Poljskem. Hvala Bogu, da gredo naši naprej. Vrgli bodo Ruse onstran Urala in potem gremo na Angleško. Z njimi bo hitro kočano. Še plesnive angleške lorde bomo hitro likvidirali; ljudstvo pa ni neumno, da bi se borilo. Kaj praviš, profesor? Treba je končati. Meni je že vsega dovolj. Ob Renu imam vinograd, na drugo leto bi ga rad sam obral. Donnerwetter, samo da pridem živ iz te vaše prekleste zemlje. Tako, pripravljem sem. Profesor, pojdi le! Obadva. Ti, davkar, boš ostal? Dobro, pa ostanil!"

Zavlekel sem se v luknjo. Bila je nizka, da nisem mogel dvigniti glave, s stropa je kapljalo na ležišče. Zaudarjalo je po vlagi in znoju. Že sem se hotel izvleči ven, toda vojakovo govorjenje mi je bilo še neprijetnejše. Ležal sem na hrbtu, zatisnil oči in skušal zaspati. Vojak je nekaj časa še govoril, ker pa mu davkar ni znal vselej odgovoriti, je končno utihnil, le od časa do časa je zaklel ali

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

Tedaj so se oglašili zunaj koraki. Davkar je zgrabil za puško. Nad vhomom sta se začrtali temni postavi.

"Stoj! Parola?"

"Harkov!" se je oglašil od-

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

Tedaj so se oglašili zunaj koraki. Davkar je zgrabil za puško. Nad vhomom sta se začrtali temni postavi.

"Stoj! Parola?"

"Harkov!" se je oglašil od-

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

Tedaj so se oglašili zunaj koraki. Davkar je zgrabil za puško. Nad vhomom sta se začrtali temni postavi.

"Stoj! Parola?"

"Harkov!" se je oglašil od-

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

Tedaj so se oglašili zunaj koraki. Davkar je zgrabil za puško. Nad vhomom sta se začrtali temni postavi.

"Stoj! Parola?"

"Harkov!" se je oglašil od-

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

Tedaj so se oglašili zunaj koraki. Davkar je zgrabil za puško. Nad vhomom sta se začrtali temni postavi.

"Stoj! Parola?"

"Harkov!" se je oglašil od-

govor, nato pa med smehom: "Civilist je, pa misli, da je general." "Vse je v redu, sovražnik se ni prikazal!" je strumno poročal emigrant.

Vojaka sta se glasno zasmejala in izginila v dežju. Po kratkem molku sem se spet oglašil: "Vidite, kakšni so Nemci! Za parolo imajo ime mesta, ki je komaj padlo." "Padlo?" se je s povišanim glasom obregnil vame emigrant. "Vedite, gospod profesor. Harkov ni padel. Harkov je osvobojen!"

"Osvobojen?" sem vzkliknil ogorčen.

"Nemci niso Harkova zasedli," je emigrant nadaljeval vročno. "osvobodili so ga. Osvobodili so moje rodno mesto, osvobodili so skoraj vso Ukrajino in Belo Rusijo in stoje pred vrati MoMskve in Petrograda."

Molčal sem, kajti za tako zaslepljenega emigranta nisem

pljunil. Davkarja sploh ni bilo čuti. Tudi šumenje dežja je oslabiljeno prihajalo k meni. Nisem mogel spati, a tudi razmišljati ne, ležal sem top, brez misli, brez čustev.

Ko se je ob dveh zavlekel vojak v luknjo, sem se izkobil iz nje in sedel na mesto, kjer je zvečer sedel tovariš, ki je zdaj stal ko kip.

Oprezno sem napeljal pogovor od Gorkega na sovjetske pisatelje.

"Kaj pa Pilnjak?"

"Izreden talent. Nekateri njegove stvari sem prečital po trikrat, štirikrat. Nov je po snovi, svež po jeziku in stilu, poln poezije. Poslušajte tele njegove vrstice!"

Z enakim navdušenjem kakor pred polnočjo o Puškinu in Čehovu je govoril zdaj o Pilnjaku, o Konstantinu Fedinu in njegovih "Bratih," o Leonidu Leonovu in njegovem "Tatu," o "Tihem Donu" Solohova in o nekaterih najnovejših pesnikih, ki jih niti po imenu nisem poznal. Presenetilo me je, da mu je bila ruska književnost pred revolucijo in po revoluciji ena in nedeljiva. Najnovejši so bili zanj izredno pogumni in so ustvarjali dela, ki bodo mejniki v ruski književnosti. Brez pridržka jih je postavil v vrsto prvih evropskih pisateljev; za hip sem podvomil, ali stoji pred menoj res emigrant.

"Kaj pa vaša emigrantska književnost?" sem spet vprašal.

"Razen Remizova od mlajših ni nihče vreden omembe, posebno ti ne, kiso izdajali svoja dela v Beogradu. Sicer pa: kako naj ustvarjajo? Saj nimajo zvez z našo zemljo in z našim narodom."

mogel takoj najti prave besede, sicer pa je sam nadaljeval:

"Čez dvanajst dni, ko bova spet na straži, bo parola 'Moskva, Moskva, matjuška Moskva!'"

Vrglo me je pokonci. To je tisto, kar je prežalo tam nekje od daleč in nas zadnje dni davilo.

"Vi mislite torej, da jo bodo Nemci kljub junaški sovjetski obrambi zavzeli?" sem vzkliknil kar sovražno.

"Moskva je pred osvoboditvijo!" je odvrnil emigrant z glasom, da bi ga najrajši udaril po ustih.

"Ni res!" sem zakričal. "Moskva ne bo nikoli padla!" z zanosom. "Potem bo šlo hitro. Z osvoboditvijo glavnega mesta bo sedanji režim odstranjen in oklicana bo nova nacionalna vlada. Nemci nimajo namena osvojiti rusko zemljo, njihov cilj je streti njihovega in našega sovražnika, streti komunizem."

"Po vašem mnenju bodo tedaj Nemci zmagali?"

"Tega nisem rekel. Tudi Rusije ne bodo premagali, pregnali bodo samo boljševike in pomagali nacionalni Rusiji do zmage," je nadaljeval emigrant ognjevit. "Ta bo sklenila z njimi mir in jih ne bo ovirala v vojni z Anglijo. Kako se bo ta borba končala, za nas ni važno. Za nas je važno samo to, da bo kmalu vstala nacionalna Rusija, ki bo močna zdrava in velika."

(Dalje prihodnjič)

"Po vašem mnenju bodo tedaj Nemci zmagali?"

"Tega nisem rekel. Tudi Rusije ne bodo premagali, pregnali bodo samo boljševike in pomagali nacionalni Rusiji do zmage," je nadaljeval emigrant ognjevit. "Ta bo sklenila z njimi mir in jih ne bo ovirala v vojni z Anglijo. Kako se bo ta borba končala, za nas ni važno. Za nas je važno samo to, da bo kmalu vstala nacionalna Rusija, ki bo močna zdrava in velika."

(Dalje prihodnjič)

"Ni res!" sem zakričal. "Moskva ne bo nikoli padla!" z zanosom. "Potem bo šlo hitro. Z osvoboditvijo glavnega mesta bo sedanji režim odstranjen in oklicana bo nova nacionalna vlada. Nemci nimajo namena osvojiti rusko zemljo, njihov cilj je streti njihovega in našega sovražnika, streti komunizem."

"Po vašem mnenju bodo tedaj Nemci zmagali?"

"Tega nisem rekel. Tudi Rusije ne bodo premagali, pregnali bodo samo boljševike in pomagali nacionalni Rusiji do zmage," je nadaljeval emigrant ognjevit. "Ta bo sklenila z njimi mir in jih ne bo ovirala v vojni z Anglijo. Kako se bo ta borba končala, za nas ni važno. Za nas je važno samo to, da bo kmalu vstala nacionalna Rusija, ki bo močna zdrava in velika."

(Dalje prihodnjič)

"Ni res!" sem zakričal. "Moskva ne bo nikoli padla!" z zanosom. "Potem bo šlo hitro. Z osvoboditvijo glavnega mesta bo sedanji režim odstranjen in oklicana bo nova nacionalna vlada. Nemci nimajo namena osvojiti rusko zemljo, njihov cilj je streti njihovega in našega sovražnika, streti komunizem."

"Po vašem mnenju bodo tedaj Nemci zmagali?"

"Tega nisem rekel. Tudi Rusije ne bodo premagali, pregnali bodo samo boljševike in pomagali nacionalni Rusiji do zmage," je nadaljeval emigrant ognjevit. "Ta bo sklenila z njimi mir in jih ne bo ovirala v vojni z Anglijo. Kako se bo ta borba končala, za nas ni važno. Za nas je važno samo to, da bo kmalu vstala nacionalna Rusija, ki bo močna zdrava in velika."

(Dalje prihodnjič)

"Ni res!" sem zakričal. "Moskva ne bo nikoli padla!" z zanosom. "Potem bo šlo hitro. Z osvoboditvijo glavnega mesta bo sedanji režim odstranjen in oklicana bo nova nacionalna vlada. Nemci nimajo namena osvojiti rusko zemljo, njihov cilj je streti njihovega in našega sovražnika, streti komunizem."

"Po vašem mnenju bodo tedaj Nemci zmagali?"

"Tega nisem rekel. Tudi Rusije ne bodo premagali, pregnali bodo samo boljševike in pomagali nacionalni Rusiji do zmage," je nadaljeval emigrant ognjevit. "Ta bo sklenila z njimi mir in jih ne bo ovirala v vojni z Anglijo. Kako se bo ta borba končala, za nas ni važno. Za nas je važno samo to, da bo kmalu vstala nacionalna Rusija, ki bo močna zdrava in velika."